ఐక్యరాజ్యసమితి గతి - గమ్యం

- కె. బాలగోపాల్

జార్జిబుష్ రెండవసారి గెలవడంతో ఐక్యరాజ్యసమితి సంపూర్ణ పతనం ఖరారయినట్టే భావించవచ్చు. అది ఉండి ఏం చేసింది గనుక అంటారేమో. దాని వ్యవస్థాపక లక్ష్యాలకు తగినట్టు నడుచుకొని ఉంటే చాలా చేసేదే. దాని నిర్మాణమే ఆ లక్ష్యాలకు విరుద్ధంగా ఉండడం వల్ల కొంత, అగ్రరాజ్యాలు తమ పోటీలో దానిని పావుగా వాడుకోవడానికి సంకోచించని కారణంగా కొంత, చేయలేకపోయింది. అయితే అది బతికివుంటే ఎప్పటికయినా ఆ బాగుపరచే అవకాశం ఉండేదేమో. ఇప్పుడు ఆ ఆశే పోయింది.

బుష్ ప్రకటించి ఆచరిస్తున్న 'ముందు జాగ్రత్త దాడుల' సిద్ధాంతం ఐక్యరాజ్య సమితి వ్యవస్థాపక నియమాలకే వ్యతిరేకం. ఆత్మరక్షణలో తప్ప ఏ దేశమూ మరొక దేశంపైన బల ప్రయోగానికి పాల్పడకూడదనీ, ఒకదేశం చర్యల వల్ల మరొక దేశం ప్రయోజనాలకు నష్టం కలిగినట్టయితే ఆదేశం ఐక్యరాజ్య సమితికి ఫిర్యాదు చేయాలి తప్ప ప్రత్యక్ష చర్యలకు దిగకూడదనీ ఆ సంస్థ నియమం. ఐక్యరాజ్యసమితి ఇరువురి మధ్య రాజీ ప్రయత్నాలు చేస్తుంది. ఎంత చెప్పినా వినని దేశం మీద ఆర్థిక ఆంక్షల రూపంలో ఒత్తిడి పెడుతుంది.

బలప్రయోగాన్ని ఆఖరి ప్రత్యామ్నాయం చేయడం ఈ నియమాల లక్ష్యం. ఇవి ఒక్కరోజు అకస్మాత్తుగా ఊడిపడిన లక్ష్యాలుకావు. 19వ శతాబ్దం చివరి దశనుండీ యూరప్‌లో "ప్రపంచ ప్రభుత్వం" గురించి ఆలోచనలు జరిగాయి. ఒక దేశంలో పౌరులు ఆత్మరక్షణలో తప్ప ఇతరత్రా హింసకు పాల్పడకుండా నిరోధించడానికి ఒక ప్రభుత్వం ఏర్పరచుకున్నట్టు, దేశాలు ఒకరిపైన ఒకరు దాడులకు పాల్పడకుండ [illegible] ప్రపంచ ప్రభుత్వం ఎందుకు ఉండకూడదు అంటూ రాజనీతి తత్వవేత్తలు వివేచించారు. మరి దేశంలోపల పౌరులను అదుపు చేయడానికి రాజ్యం చేతిలో పోలీసులు, సైన్యం ఉన్నట్టు ప్రపంచ ప్రభుత్వం అదుపాజ్ఞలలో ప్రపంచ పోలీసులు, సైన్యము ఉంటాయా? ఉంటే వాటిని అదుపు చేసేది ఎవరు? ప్రపంచ ప్రభుత్వానికి అవసరమైన ఖర్చు ఎవరు చెల్లిస్తారు? ప్రపంచ ప్రజలందరూ పన్నులు కడతారా? ప్రపంచ ప్రభుత్వం ఉంటే ప్రపంచ న్యాయస్థానం కూడ ఉండాలి కదా? అది ఏ చట్టాన్ని అమలు చేస్తుంది?

ఇత్యాది ప్రశ్నలు యూరోపియన్ తత్వవేత్తలు పంతొమ్మిదవ శతాబ్దంలో చాలా ఆసక్తికరంగా చర్చించారు. అయితే యూరప్‌లో నాగరికత చాలా ఎదిగిందనీ, ఇంక యుద్ధాలు జరగవని కూడ వారిలో చాలా మంది అనుకోవడం వల్ల ఈ చర్చ కొంచెం తీరికగానే జరుపుకున్నారు. 1870లో ఫ్రాన్స్‌కూ, జర్మనీకీ జరిగిన యుద్ధం తరువాత నలభై ఏళ్లకు పైగా యూరప్‌లో యుద్ధాలు లేవు. అంతకుముందు అంతటి విరామం ఎప్పుడూ లేదు. అదే సమయంలో విద్యుచ్ఛక్తి, చమురు మొదలయిన వాటి వినియోగం విస్తరించి పారిశ్రామిక పురోగతి వేగం పుంజుకుంది. వైజ్ఞానిక ఆవిష్కరణలు అన్ని శాస్త్రాలలోనూ ఇతోధికంగా జరిగాయి. 19వ శతాబ్దపు చివరి భాగంలో దక్షిణాఫ్రికాలోను, 20వ శతాబ్దపు తొలి సంవత్సరాలలో రష్యా, జపాన్‌ల మధ్య యుద్ధాలు జరిగాయి తప్ప యూరప్ ప్రశాంతంగానే ఉంది. యూరప్ యుద్ధాన్ని అధిగమించి నాగరికతనూ సంస్కారాన్నీ సాధించేసిందని యూరోపియన్ మేధావులు తమగురించి తాము ప్రశంసా పూర్వకంగా అనుకోసాగారు.

1914లో మొదలయిన మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ఈ ఆత్మ విశ్వాసాన్ని బలంగా దెబ్బతీసింది. దానికి "ప్రపంచ యుద్ధం" అని పేరు పెట్టినప్పటికీ అది ప్రధానంగా యూరోపియన్ దేశాల మధ్య యుద్ధం. ఆ యుద్ధంలో అంతకు ముందెన్నడూ ఏ యుద్ధంలోనూ చనిపోనంత మంది చనిపోయారు. అంతకు ముందు ప్రపంచం చూసి ఎరుగని శక్తివంతమైన తుపాకులు, ట్యాంకులు, సబ్‌మెరైన్‌లు మొట్టమొదటిసారి ఆ యుద్ధంలో వినియోగించారు. దీనితో అప్పటిదాకా తాత్విక చర్చగా ఉండినది ఆచరణ రూపం తీసుకోక తప్పదన్న అభిప్రాయానికి తత్వవేత్తలేకాక ప్రభుత్వాధినేతలు కూడ వచ్చారు. ప్రపంచ ప్రభుత్వం లాంటిదేమీ ఏర్పడలేదుగానీ "లీగ్ ఆఫ్ నేషన్స్" అనే ఒక ఉమ్మడి వేదిక ఏర్పడింది.

అయితే మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో ఓడిపోయి సర్వం కోల్పోయిన జర్మనీలోని ఆర్థిక రాజకీయ సంక్షోభం హిట్లర్ రూపంలో మరొక ప్రపంచ యుద్ధానికి దారితీయకుండ లీగ్ ఆపలేక పోయింది. ఇది కూడ ప్రధానంగా యూరప్ దేశాల యుద్ధమే అయినప్పటికీ ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాలనూ ఏదో ఒక మేరకు తాకింది. అనూహ్యమైన మానవ హననానికి దారి తీసింది.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తరువాత లీగ్ ఆఫ్ నేషన్స్ కంటె కొంచెం పటిష్టమైన వ్యవస్థగా ఐక్యరాజ్యసమితి పుట్టింది. అయితే దానిని ఏర్పాటు చేసిన యుద్ధ విజేతలు ఆ 'అంతర్జాతీయ వ్యవస్థ' తమ చెప్పుచేతలతో ఉండేటట్టు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. వోటు హక్కంటూ ఉన్న దేశాలలో ప్రతీ ఒక్కరికీ ఒకే వోటు ఉంటుంది. అన్ని వోట్లకూ ఒకే విలువ ఉంటుంది, కానీ ఐక్యరాజ్య సమితి భద్రతా మండలిలోని అయిదు శాశ్వత సభ్యదేశాలకు ఒక్కొక్కదానికి ప్రపంచంలోని తక్కిన అన్ని దేశాల ఉమ్మడి వోటును తిరస్కరించే 'వీటో' హక్కు ఇవ్వబడింది. అదేమంటే చిన్న చిన్న దేశాలు బాధ్యతారహితంగా

వ్యవహరించే ప్రమాదం ఉంది కాబట్టి 'బాధ్యత' గల పెద్దలకు వీటో హక్కు ఉండాలన్నారు. ఆయా దేశాల పౌరుల వోటుహక్కు విషయంలోను ఒకప్పుడు ఇదేరకమైన అభ్యంతరం తలెత్తిన విషయం వారు మరచిపోయారేమో. ఆస్తిలేని పేదలకు, నల్లజాతీయులకు, స్త్రీలకు వోటు హక్కు ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేసినప్పుడు వారంతా 'బాధ్యత తెలియని' వారు కాబట్టి ఆస్తిగల తెల్లజాతి పురుషులకే వోటు హక్కు ఉండాలని అన్నారు. ఆ అభ్యంతరాలకి కాలం చెల్లిపోయిన అర్థ శతాబ్దానికి అంతర్జాతీయ రాజకీయ వ్యవస్థ లో తిరిగి అదే పాట వినిపించటానికి అగ్రరాజ్యాలకు సిగ్గనిపించలేదు.

యుద్ధాలను నివారించడం కోసం పుట్టిన ఐక్యరాజ్యసమితి ఒక్క యుద్ధాన్నయినా నివారించిందా అనేది చాలా చర్చకు, వివాదానికీ దారి తీసిన విషయం. ఐక్యరాజ్య సమితి ఏర్పడిన తరువాత దాదాపు '45 సంవత్సరాల పాటు ప్రపంచ రాజకీయాలను అమెరికా, రష్యాల ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం శాసించింది. ఆ రెండు దేశాలకూ ఐక్యరాజ్య సమితిలో వీటో హక్కు ఉన్న కారణంగా, ఐక్యరాజ్య సమితి నిర్ణయాలను వారి ప్రయోజనాల నుండి వేరు చేయడం చాలా కష్టం.

అయితే యుద్ధాలను నివారించే కర్తవ్యమే కాక వేరే కొన్ని అంశాలు కూడ ఐక్యరాజ్య సమితి అజెండాలో భాగం అయ్యాయి. ఇవి కూడ ఆనాటి చారిత్రక సందర్భం నుండి పుట్టినవే. ఒకటి, ప్రతీ దేశమూ తన పౌరుల పౌర రాజకీయ హక్కుల రక్షణకు కట్టుబడి ఉండాలని ఒత్తిడిపెట్టడం, అందుకు కావలసిన ప్రమాణాలను రూపొందించడం. రెండు, వలసలుగా లేక పరాధీనులుగా ఉన్న జాతుల స్వయం నిర్ణయాధికారానికి అంతర్జాతీయ చట్టంలో గుర్తింపు ఇవ్వడం; మూడు, సంపదలోనూ, జీవన ప్రమాణాలలోనూ చాలా అసమానతలున్న ఈ ప్రపంచంలో బడుగు దేశాల ప్రజల సామాజిక ఆర్థిక భద్రత కోసం కొంత కృషి చేయడం.

ఒక దేశ ప్రజలతో ఆదేశ ప్రభుత్వం ఏ విధంగా వ్యవహరిస్తుందనేది ఆదేశ ప్రయోజనానికీ రాజకీయ వ్యవస్థకూ సంబంధించిన విషయం. దేశాల మధ్య శాంతి నెలకొల్పడానికి ఆవిర్భవించిన ఐక్య రాజ్యసమితి వంటి సంస్థలకు దానితో సంబంధం ఉండనక్కరలేదు. కానీ హిట్లర్ పుణ్యాన ఒక దేశ పౌరుల పౌరహక్కులు మానవాళికి సంబంధించిన విషయం అన్న గుర్తింపు లభించింది. హిట్లర్ అప్పటి జర్మనీ రాజ్యాంగం కింద ఎన్నికయిన పాలకుడే. అయితే అతని ప్రభుత్వం ఒక పద్ధతి ప్రకారం తన పౌరులనే కబళించింది. యూదులను, కమ్యూనిస్టులను, సోషలిస్టులను, నాజీ పార్టీ విధానాలతో విభేదించిన వారిని ఒక్కొక్కరినీ లక్షల సంఖ్యలో అతి క్రూరంగా హతమార్చింది. ఒకదేశ ప్రజల హక్కులను ఆదేశపు ప్రయోజనానికి వదిలేయడానికి వీలు లేదన్న అవగాహన దీనితో బలపడింది. అన్ని దేశాలూ, అన్ని ప్రభుత్వాలూ గౌరవించవలసిన కొన్ని కనీస హక్కులంటాయన్న స్పృహ పెరిగింది. వీటి క్రోడీకరణ ఐక్యరాజ్య సమితి చేసిన పనులలో ఒకటి. అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల ప్రకటన (1948), అంతర్జాతీయ పౌర రాజకీయ హక్కుల ఒడంబడిక (1966), అంతర్జాతీయ ఆర్థిక సామాజిక, సాంస్కృతిక హక్కుల ఒడంబడిక (1966), మరణ దండన నిషేధానికి ఒప్పందం (1989), జాతి హననం (జెనోసైడ్) అంతానికి ఒడంబడిక (1948), అన్ని రకాల జాతి వివక్ష అంతానికి అంతర్జాతీయ ఒడంబడిక (1965), స్త్రీలపైన అన్ని రూపాలలో జరిగే వివక్ష అంతానికి ఒడంబడిక (1979) ,శరణార్థుల స్థితిగతులకు సంబంధించిన ఒడంబడిక (1950), క్రూరమైన, అమానుషమైన శిక్షలను నిషేధించే ఒడంబడిక (1984), పిల్లల హక్కుల ఒడంబడిక (1989), మూలవాసీ, ఆదివాసీ ప్రజలకు సంబందించిన ఒడంబడిక (1989), ఖైదీల హక్కులకు సంబంధించిన కనీస నియమాల ప్రకటన (1977), ఐక్యరాజ్య సమితి రూపకల్పన చేసిన ముఖ్యమైన హక్కుల ప్రకటనలు.

వీటిమీద అక్కడ సంతకం చేయడం, ఇంటికొచ్చి మరచిపోవడం ప్రభుత్వాలకు అలవాటయి పోయిన మాట వాస్తవమే. అయితే ఈ ప్రకటనలకు 'అంతర్జాతీయ చట్టం'గా గుర్తింపు లభించడం ఆయా దేశాలలో ప్రజాస్వామ్య పోరాటాలకు బలం చేకూర్చింది. 'నువ్వే సంతకం చేసావు. అమలు చేయి' అని అడిగే అవకాశం లభించింది. దేశపు ప్రయోజనాలలో ఈ నియమాలు భాగమేననీ అవి చట్టంలోని హక్కుల వంటి వేననీ కోర్టులలో వాదించే అవకాశమూ లభించింది. భారత సుప్రీంకోర్టు ఈ ఒడంబడికల వెలుగులో ఖైదీల హక్కులను, స్త్రీల హక్కులను వ్యాఖ్యానించడం దీనికొక ఉదాహరణ.

జాతుల స్వయం నిర్ణయాధికారం అనేది లీగ్ ఆఫ్ నేషన్స్ కాలం నుండే ఒక అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల సూత్రంగా గుర్తింపు పొందివుంది. యూరప్‌లోని మధ్యయుగాల అవశేషాలయిన పెద్ద సామ్రాజ్యాల ఆధిపత్యానికి బలయిన చిన్న జాతులు, పాశ్చాత్య వలసవాద దోపిడీకిలోనయిన ఆసియా, ఆఫ్రికా జాతులు, స్వేచ్ఛనూ స్వాతంత్ర్యాన్నీ కోరుకోవడం ఆయా ఆధిపత్యదేశాల ప్రయోజనాల దృష్టిలో రాజద్రోహం, కుట్ర మొదలైన నేరాలుగా కనిపించవచ్చునుగానీ అది ఒక న్యాయమైన స్వయం నిర్ణయాధికార ఆకాంక్ష అన్న గుర్తింపు మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం కాలం నుండి పెరిగింది. ఐక్యరాజ్యసమితి రూపొందించిన ఒడంబడికలలోనూ, ప్రకటనలలోనూ అదొక విలువగా చోటుచేసుకుంది.

యుద్ధాలను నివారించే విషయంలోనూ, సభ్యదేశాల అంతర్గత పౌరరాజకీయ హక్కులను పెంపొందించడంలోనూ ఐక్యరాజ్య సమితి ఆచరణలో ఎంత సాధించింది అని చూస్తే తీవ్రమైన నిరాశే మిగులుతుంది. జాతుల నిర్ణయాధికారాన్ని గురించి, యుద్ధాల అవాంఛనీయత గురించి ఆర్భాటంగా నియమాలు ప్రకటించుకున్న ఐక్యరాజ్యసమితి, అమెరికా అండతో పాలస్తీనా ప్రజల ఉనికిపైన ఇజ్రాయిల్ చేసిన, చేస్తున్న ప్రాణాంతకమైన దాడులను ఏ మాత్రం ఆపలేక పోయింది. సర్వసభ్య సమావేశంలో ఆవేశపూరితమైన ఉపన్యాసాలు, తీర్మానాలు, భద్రతా మండలిలో అమెరికా వీటోలు, 'నీతీర్మానాలకు గోలీమారో' అన్న పద్ధతిలో ఐక్యరాజ్యసమితిని వెక్కిరించిన ఇజ్రాయిల్ తిరస్కార ప్రవచనాలు 50 ఏళ్ళుగా ప్రపంచం చూస్తూనే

ఉంది. అయితే ప్రత్యక్షంగా అమెరికా వంటి అగ్రరాజ్యాల అంతర్జాతీయ ఆధిపత్య ప్రయోజనాలకు భంగం కలిగించని విషయాలలో ఐక్యరాజ్య సమితి నుండి ఆవిర్భవించిన ఒత్తిడి ఇంకొంచెం ఎక్కువ ప్రయోజనమే ఇవ్వగలిగింది. ఈరోజు ప్రపంచంలోని మెజారిటీ దేశాలు మరణదండన అమలు చేయడం లేదంటే ఐక్యరాజ్యసమితిలో జరిగిన చర్చలు, ఆ సంస్థ చేపట్టిన ప్రకటనలు, పెట్టిన ఒత్తిడి ఒక కారణం అని చెప్పక తప్పదు. స్త్రీల హక్కుల విషయంలోనూ పర్యావరణ పరిరక్షణ విషయంలోనూ కూడ ఐక్యరాజ్యసమితి కొంత సాధించగలిగింది. స్త్రీల హక్కుల విషయంలో మత సంప్రదాయాల మొండితనం, పర్యావరణం విషయంలో పాశ్చాత్య దేశాల ఖరీదయిన జీవన ప్రమాణం అనుల్లంఘనీయం అన్న సెక్యులర్ మొండితనం ఆటంకంగా నిలిచినప్పటికీ కొంత అవగాహన, కొన్ని సంస్కరణలు సాధ్యం అయ్యాయి.

యునెస్కో, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ, యుఎన్‌డిపి మొదలయిన సంస్థలద్వారా ఐక్య రాజ్యసమితి చేసిన సామాజిక ఆర్థిక కృషి మరింత వివాదాస్పదమయింది. ఆ కృషిని ఉన్నంతలో బీదదేశాల బీద ప్రజానీకానికి కొంత ఊరట కలిగించే ప్రయత్నంగా చూడాలా లేక సామ్రాజ్యవాద అసమానతలను స్థిరీకరించే ప్రయత్నంగా చూడాలా అన్న చర్చ చాలా జరిగింది. ఏ సంస్కరణాత్మక ప్రయత్నమైనా అప్పటి అసమానతలను స్థిరీకరించే కుట్రేననే రాడికల్ సిద్ధాంత వేత్తలే కాక సంస్కరణాత్మక కృషికీ మానవ నాగరికత ప్రగతిలో ఒక స్థానం ఉందని నమ్మే వారు సహితం ఐక్యరాజ్యసమితి చేపట్టిన మానవతావాద కృషిపైన ఈ విమర్శ పెట్టారు. ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థకన్న యునెస్కో వంటి సంస్థల మీద ఈ విమర్శ ఎక్కువగా ఉంది.

దీని వెనక ఉన్న ఒక వాస్తవం 19వ శతాబ్దపు 'ప్రపంచ ప్రభుత్వం' చర్చలో తలెత్తిన ఒక సంశయాన్ని మనకు గుర్తు చేస్తుంది. ఒక దేశాన్ని ఏలే ప్రభుత్వం పన్ను వసూలు రూపంలోనూ, కరెన్సీ ముద్రణ రూపంలోనూ తన పరిపాలనకు అవసరమైన ఆర్థిక వనరులు సమకూర్చుకుంటుంది. 'ప్రపంచ ప్రభుత్వానికి' ఆర్థిక వనరులు ఎక్కడి నుండి వస్తాయి? ప్రపంచ దేశాలు తలా ఇంత ఇచ్చేటట్టయితే ఎక్కువ ఇచ్చే దేశాల ప్రభావం ఎక్కువ ఉండదా?

ఐక్యరాజ్యసమితికి ఆర్థిక వనరులు ఎక్కువగా వచ్చేది అమెరికా నుండే. అందువల్ల అమెరికా ఐక్యరాజ్యసమితిపైన పైకి కనిపించని పెత్తనం చాలా చేస్తుంది. యునెస్కో వంటి సంస్థల ద్వారా చేపట్టే కృషి పట్ల అమెరికాకు పెద్దగా సదభిప్రాయం ఎప్పుడూ లేదు. ధనిక దేశాలు తమ సంపదలో కొంత పేద దేశాలతో పంచుకోవాలన్న అభిప్రాయమేదయితే ఐక్యరాజ్య సమితి అప్పుడప్పుడు వ్యక్తం చేస్తుంటుందో దాని పట్ల అమెరికాకు గౌరవం లేదు. పేదలు తమ చేతకానితనం వల్ల పేదరికంలో ఉంటారనీ, వారి పట్ల అయ్యోపాపం అనే వైఖరి వారిని మరింత సోమరులను చేస్తుందనీ అమెరికా సిద్ధాంతం. కాబట్టి ఆర్థిక సామాజిక రంగాలలో ఐక్యరాజ్యసమితి చేసే కృషి చాలా పరిమితంగా ఉండాలనీ, అది కూడ 'అభివృద్ధి'కి దోహదకారిగా ఉండాలనీ అమెరికా పట్టుదల. ఎప్పటికప్పుడు నిధులు కత్తిరించేస్తానన్న బెదిరింపులతో అజెండాను శాసిస్తుంటుంది. ఐక్యరాజ్య సమితి సర్వసభ్య సమావేశాలలో అమెరికాను ఊరికే ఆడిపోసుకునే మూడవ ప్రపంచ దేశాల్లలో పిల్లల చదువులకనీ, క్షామ సహాయానికనీ నిధులు అమెరికా ఎందుకు సమకూర్చాలని ఆదేశ విధానకర్తల నిరసన. కాబట్టి ప్రపంచ భద్రతకు ఏమేరకు అవసరమో ఆమేరకు మాత్రమే కృషిని కుదించాలని వారి ప్రయత్నం.

అయితేతక్షణ ప్రయోజనాలు ఐక్యరాజ్యసమితి ఏమేరకు సాధించింది అనేదే కాక నాగరికతా విలువలను ఏమేరకు పెంపొందించ గలిగింది అనేది కూడ ప్రమాణమయితే ఆ సంస్థ కృషి గురించి మన అంచనా ఇంకొంత మెరుగుగా ఉంటుంది. పాలస్తీనా ప్రజల స్వయం నిర్ణయాధికార హక్కును ఐక్యరాజ్య సమితి ఏ మాత్రం కాపాడలేక పోయింది. అయితే 'స్వయం నిర్ణయాధికారం' అనేది సకల జాతుల హక్కు అనే భావన అణగారిన జాతులకు ఇవ్వగల మానసిక బలాన్ని చూడాలంటే కాశ్మీర్, నాగాలాండ్ లాంటి ప్రాంతాలను చూడాలి. అక్కడి ప్రజలు తమ డిమాండుకు మద్దతుగా అంతర్జాతీయ మానవ హక్కుల ప్రకటనలోనూ, పౌర రాజకీయ హక్కుల ఒడంబడికలోనూ పొందు పరచిన స్వయం నిర్ణయాధికార హక్కును భారత ప్రయోజన బల ప్రయోగ అధికారం ముఖం మీద ఒక సవాలుగా విసురుతుంటారు. దానికి 'అంతర్జాతీయ గుర్తింపు' ఉంది అనేది వారికి చాలా ఆత్మస్థైర్యాన్ని ఇస్తుంది. ఇది పర్యావరణ, జాతి వివక్ష, స్త్రీల హక్కులు, శ్రామికుల హక్కులు మొదలయిన అన్నిటికీ వర్తిస్తుంది. మానవ నాగరికత పురోగమనంలో ఉత్పాదక శక్తుల పోగుదల ఎంత ముఖ్యమో విలువల పోగుదలా అంతే ముఖ్యమని గుర్తించినట్టయితే, 19,20 శతాబ్దాలలో బలంగా ముందుకొచ్చిన రాజకీయ, ఆర్థిక సామాజిక విలువల క్రోడీకరణలో ఐక్య రాజ్యసమితి నిర్వహించిన పాత్ర స్వల్ప మైనది కాదని గ్రహిస్తాం.

ఏమయితేనేం, ఇప్పుడు ఆ సంస్థ ఉనికే ప్రశ్నార్థకమయింది. ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ కాలంలో అమెరికా, రష్యాలు ఐక్యరాజ్య సమితితో ఫుట్‌బాల్ ఆడుకుంటున్న తరుణంలో, ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం ముగిస్తే తప్ప ఐక్యరాజ్యసమితి బాగుపడదని విశ్లేషకులు వ్యాఖ్యానించేవారు. కానీ ఆ తరువాత దాని ఉనికికే ప్రమాదం వచ్చింది. అమెరికా దానిని తన జేబులో వేసుకొని ఇష్టమొచ్చినట్టు పని చేయించుకోవడం మొదలు పెట్టింది. ఆఫ్ఘనిస్తాన్ యుద్ధం దీనికి పరాకాష్ట. అయితే ఇరాక్ యుద్ధం వచ్చేసరికి అమెరికా ఐక్యరాజ్యసమితికి ఆ మాత్రం 'గౌరవం' కూడ ఇవ్వలేదు. దానిని పూర్తిగా పక్కనపెట్టి తానే ప్రపంచ ప్రభుత్వమై వ్యవహరించ సాగింది.

ఐక్యరాజ్య సమితి స్థాపన వెనక ఉన్న ఆకాంక్షను నిజమయిన అర్థంలో బతికించుకోవడం ఇవ్వాల్టి అవసరం. భారత్ దాని బదులు స్వంత అస్తిత్వం కోల్పోయిన ఆ సంస్థలో పర్మినెంట్ సీటు (బహుశా వీటో అధికారం కూడ) పొందాలన్న తాపత్రాయంలో నిమగ్నం అయింది. భారత ప్రజలుగా మనం అంతకంటే భిన్నంగా ఆలోచించగలగాలి.

☆ ☆ ☆